

Sentències

Sentència del Tribunal Constitucional del 20-12-2024 relativa a la causa 2024-58-RE.

Causa 2024-58-RE

(Hidalgo Monterde c/ Principat d'Andorra)

Número de registre 423-2024. Recurs d'empara

Sentència del 20 de desembre del 2024

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 2 d'octubre del 2024, per la representació processal de la Sra. Maria Helena Hidalgo Monterde, mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra la inactivitat de la Secció Civil 3 de la Batllia en el decurs del procediment Laboral 3000073/2022, que derivaria en una presumpta vulneració del dret a un judici de durada raonable, reconegut a l'article 10 de la Constitució, i, atès que demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració del dret esmentat, que commini la Secció Civil 3 de la Batllia a dictar sentència en un termini màxim de 13 dies hàbils i que declari que la recurrent té dret a ser indemnitzada per la dilació soferta;

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 41.2, 98 c) i 102;

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítols primer i sisè;

Vist l'aute del Tribunal Constitucional del 18 d'octubre del 2024 que va admetre a tràmit aquesta causa sense efectes suspensius;

Vist l'escrit d'al·legacions presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 8 de novembre del 2024, pel Ministeri Fiscal;

Vistes les conclusions formulades dintre de termini per la part recurrent i pel Ministeri Fiscal;

Escollat l'informe del magistrat ponent, Sr. Joan Manel Abril Campoy;

1. Antecedents processals davant les jurisdiccions ordinàries

1.1. El 25 de febrer del 2022, la Sra. Maria Helena Hidalgo Monterde va presentar una demanda laboral contra la societat Carvi, SLU per acomiadament fet de forma indeguda i reclamació d'havers laborals pendents.

1.2. El 25 de maig del 2022 es va celebrar la vista oral, la qual es va desenvolupar amb normalitat.

1.3. La representació processal de la recurrent va presentar diversos escrits en què sol·licitava l'agilització de la causa, sense obtenir cap resultat (29 de novembre del 2022; 21 de març, 21 de juliol i 30 de novembre del 2023; i, 11 de juny del 2024).

1.4. El 2 d'octubre del 2024, la representació processal de la Sra. Maria Helena Hidalgo Monterde va interposar un recurs d'empara contra la inactivitat de la Secció Civil 3 de la Batllia en el decurs del procediment

Laboral 3000073/2022, que derivaria en una presumpta vulneració del dret a un judici de durada raonable, reconegut a l'article 10 de la Constitució.

2. Argumentació jurídica

2.1. Argumentació de la recurrent

- La recurrent exposa que fa prop de dos anys i mig que està a l'espera que la Secció Civil 3 de la Batllia dicti sentència, i, segons el seu parer, no existeix cap motiu que pugui justificar aquest retard, excepte la càrrega de treball derivada del fet que el titular d'aquest òrgan judicial és el president de la Batllia.

- Entén que s'ha vulnerat el dret a un procés de durada raonable, reconegut a l'article 10 de la Constitució, i, a l'article 6 del Conveni per a la salvaguarda dels drets humans i de les llibertats fonamentals, i afegeix que el Tribunal Constitucional ha establert de manera clara la seva doctrina en la matèria, com ressurt, entre moltes d'altres, de la sentència del 28 de febrer del 2024 -causa 2023-83-RE.

- Afegeix que el Tribunal Constitucional ha de fixar un termini màxim a la Batllia per dictar sentència, i, com que l'article 290.1 del Codi de procediment civil el fixa en tretze dies hàbils, aquest hauria de ser el termini que s'hauria d'imposar.

- Per aquests motius, demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració del dret esmentat, que commini la Secció Civil 3 de la Batllia a dictar sentència en un termini màxim de 13 dies hàbils i que declari que té dret a ser indemnitzada per la dilació soferta.

2.2. Argumentació del Ministeri Fiscal

- Després d'examinar les al·legacions de la recurrent, el Ministeri Fiscal manifesta que la inactivitat judicial denunciada no és raonable i que la durada del procés laboral supera els marges temporals ordinaris d'aquest tipus de processos, sense que concorrin altres realitats que puguin justificar el retard per satisfer el dret a la jurisdicció de la recurrent.

- Per aquest motiu, no s'oposa a la declaració de la vulneració del dret a un judici de durada raonable, ni, per consegüent, a la declaració del dret de la recurrent a ser indemnitzada pel retard sofert.

- Ara bé, pel que fa a la petició de la recurrent en què sol·licita al Tribunal Constitucional que commini a la Batllia de pronunciar la sentència en un termini de 13 dies hàbils, el Ministeri Fiscal considera que, conformement a les disposicions de l'article 92.2 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional i a la seva jurisprudència, demani a la Batllia que es pronunciï en el temps més breu possible, el qual no podrà excedir els 3 mesos.

- Per aquests motius, demana al Tribunal Constitucional que estimi parcialment aquest recurs d'empara.

3. Fonaments jurídics del Tribunal Constitucional

3.1. La jurisprudència d'aquest Tribunal Constitucional ha establert quins són els paràmetres que s'han de prendre en consideració per poder concloure si la durada d'un judici és o no és raonable (veg. per ex. les sentències del 14 de març del 2001 -causa 2000-17-RE-, del 7 de setembre del 2005 -causa 2005-21-RE-, del 7 de maig del 2018 -causes 2017-38-RE i 2017-54-RE-, del 7 de setembre del 2018 -causa 2018-10-RE-, del 19 de desembre del 2018 -causa 2018-50-RE-, del 22 de maig del 2019 -causa 2019-14-RE-, del 13 de juliol del 2020 -causa 2020-19-RE-, del 14 de febrer del 2022 -causa 2021-97-RE-, del 20 d'abril del 2022 -causa 2022-23-RE-, del 7 de setembre del 2022 -causa 2022-39-RE-, del 20 de novembre del 2023 -causes 2023-55-RE i 2023-60-RE-, del 15 de març del 2024 -causes 2023-86-RE i 2024-3-RE, del 12 de juliol del 2024 -causa 2024-22-RE-, del 9 de setembre del 2024 -causa 2024-31-RE-, del 18 d'octubre del 2024 -causa 2024-38-RE-, i, del 18 de novembre del 2024 -causa 2024-52-RE).

I aquesta doctrina del Tribunal Constitucional s'alinea amb la jurisprudència del Tribunal Europeu dels Drets Humans (veg. la sentència del 13 de juliol de 1983, recaiguda en el cas Zimmermann i Steiner c/ Suïssa, així com la sentència del 27 de juny del 2000, recaiguda en el cas Frydlender c/ França).

3.2. La concreció de la durada "raonable", com a concepte jurídic indeterminat, exigeix valorar la complexitat processal, el temps transcorregut, l'actitud processal de les parts i l'activitat dels tribunals (veg. les sentències del 25 de maig del 2007 -causa 2007-2-RE- i del 10 d'octubre del 2016 -causa 2016-8-RE-), d'acord amb les peculiaritats del cas concret (veg. la sentència del 15 de desembre del 2014 -causa 2014-23-RE). Aquest darrer incís a les peculiaritats del cas concret exigeix prendre en consideració la natura del procés, atès que alguns d'aquests, en atenció als interessos que es troben en conflicte, mereixen una tramitació preferent, com poden ser, sense ànim d'exhaustivitat, els processos de família, de menors o persones discapacitades, els laborals, etc.

3.3. Si traslladem les consideracions anteriors al cas actual es pot constatar, en primer terme, que les actuacions objecte d'aquest recurs d'empara són aquelles de tramitació preferent, atès que es tracta d'un procediment laboral que es desenvolupa mitjançant les normes del procediment abreujat amb terminis més curts.

En segon terme, no s'aprecia cap complexitat del procés, ni derivada d'una eventual pluralitat de persones que integrin una o ambdues parts, ni tampoc per la matèria que ha de ser objecte de la resolució final que es dicti.

En tercer terme, la recurrent en empara s'ha mostrat proactiva per tal d'impulsar el pronunciament de la sentència, com a resolució que posi fi a la instància i ha presentat diversos escrits d'insistiments el 29 de novembre del 2022, el 21 de març del 2023, el 21 de juliol del mateix any i el 30 de novembre també del 2023, i, l'11 de juny del 2024.

I, en darrer lloc, el temps transcorregut d'ençà que les actuacions es troben pendents de resolució que posi fi a la primera instància supera els 28 mesos. Aquest termini objectivament sobrepassa amb escreix el termini que un tribunal que resol procediments de la mateixa natura empraria per dictar la resolució final de primera instància.

En definitiva, concorren tots els pressupòsits que evidencien la infracció dels drets a un judici de durada raonable i a un procés degut reconeguts a l'article 10 de la Constitució.

3.4. Com aquest Tribunal Constitucional va exposar en la seva sentència del 17 de gener del 2023 (causa 2022-60-RE) i del 20 de setembre del 2023 (causa 2023-39-RE):

"L'estimació de l'excessiva i indeguda durada del procés determina l'adopció d'aquelles mesures que l'article 92 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional estableix per tal que siguin adoptades per a la reposició del recurrent en la plenitud del seu dret a un procés de durada raonable. Aquest Tribunal ja ha fet ús d'aquesta possibilitat en diverses ocasions i darrerament en la seva sentència del 17 de gener del 2023 (causa 2022-60-RE) ja esmentada al fonament jurídic anterior. Per aquest motiu és procedent fixar a la Secció d'Instrucció Especialitzada 1 de la Batllia un termini dins el qual haurà de culminar les diligències acordades o aquelles altres que resultin procedents i concloure el sumari, d'acord amb la decisió ja presa en la providència del 22 de setembre del 2021, tot i la petició del Ministeri Fiscal en el seu escrit del 22 de gener del 2022. En uns temps en els quals el dret comparat ens dona mostres de la voluntat dels legisladors dels països respectius, en el sentit que la instrucció d'un procés penal tingui una durada en el temps de caràcter prefixat, el lapse temporal transcorregut en aquest cas, des de l'inici de les actuacions, no és admissible. Aquest termini es fixa en sis mesos, prorrogables per uns altres sis, mitjançant resolució degudament fonamentada".

En consonància amb la nostra doctrina, i malgrat que la recurrent demana que es fixi un termini de 13 dies hàbils per dictar sentència, d'acord amb l'article 290 del Codi de procediment civil, aquest Tribunal considera adient fixar un termini d'1 mes per tal que la Secció Civil 3 de la Batllia dicti la resolució que posi fi a la instància. Aquest termini només podrà ser prorrogat per 1 mes, en cas que es dicti una resolució de la Batllia que fonamenti degudament la necessitat de la pròrroga.

3.5. En darrer terme, constatada per aquest Tribunal la durada indeguda i no raonable d'aquest procés laboral, la recurrent sol·licita que el Tribunal Constitucional reconegui que té dret a ser indemnitzada en la quantia que determini la jurisdicció ordinària.

Resulta clar que l'estimació del recurs d'empara comporta, de conformitat amb l'article 92.2 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, la declaració d'aquesta indemnització que haurà de ser determinada per la jurisdicció ordinària.

3.6. L'estimació del recurs d'empara justifica que no s'hagin d'imposar les costes processals d'aquesta alçada (arg. a contrari article 92.4 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional).

Decisió:

En atenció a tot això que s'ha exposat, el Tribunal Constitucional, per l'autoritat que li confereix la Constitució del Principat d'Andorra,

Ha decidit:

1. Estimar el recurs d'empara interposat per la representació processal de la Sra. Maria Helena Hidalgo Monterde contra la inactivitat de la Secció Civil 3 de la Batllia en el decurs del procediment Laboral 3000073/2022.
2. Declarar que s'ha vulnerat el seu dret a un judici de durada raonable, reconegut a l'article 10 de la Constitució.
3. Declarar que la recurrent té dret a ser indemnitzada en la quantia que determini la jurisdicció ordinària mitjançant el procediment adient.
4. Determinar que la Secció Civil 3 de la Batllia ha de dictar la resolució que posi fi a la instància en el termini d'1 mes, amb les condicions establertes en el fonament 3.4 d'aquesta decisió.
5. Declarar que l'estimació del recurs comporta que la imposició de costes no sigui procedent.
6. Publicar aquesta sentència, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

I així, per aquesta sentència nostra, que ha de ser notificada a la representació processal de la recurrent, al president de la Batllia i al Ministeri Fiscal, ho pronunciem, manem i signem a Andorra la Vella, el 20 de desembre del 2024.

Joan Manel Abril Campoy
President

Josep-D. Guàrdia Canela
Magistrat

Pere Pastor Vilanova
Vicepresident

Jean-Yves Cullet
Magistrat